

MONOLOGER 2023

FÄRDIGHETSPROV TILL GYMNASIESKOLANS ESTETISKA PROGRAM, INRIKTNING TEATER

Könen som anges i monologerna kan du ändra som du vill. Om du vill välja en annan monolog av valfri dramatiker eller författare, så ska du ha med dig en utskrivnen kopia av texten som du lämnar till juryn innan du framför den.

Ur **VARIATION** av Kristian Hallberg

Jag hatar dig för att du inte gett mig ett språk. För att du inte har gett mig ett sätt att formulera mig på, inte någon strategi att tänka. Jag hatar dig för att du har gjort mig så osäker, så rädd och så ängslig. Att jag knappt kan ta ett steg i världen utan att vara skiträdd för vad andra ska tycka och tänka om mig. Jag hatar att jag har gjort den här klassresan, jag hatar att jag inte lyckats ta dig med på den resan. Jag hatar att varje gång vi ses så måste jag anpassa mig. Anpassa mitt samtal. För att allt jag säger missuppfattas. Ingenting är viktigt för dig, du babblar bara på. Jag hatar att du avbryter mig, att du inte lyssnar på mig. Att du bestämt dig för att du inte förstår vad jag pratar om så du stänger av bara. Eller att du inte hör. Jag hatar att du börjat höra så dåligt, att du har blivit äldre, att du åldras, att du en dag kommer dö. Jag saknar dig redan, jag har saknat dig från början. Minns du när jag var liten och jag var så rädd att du skulle dö. Att du skulle bli påkörd på vägen hem, av en buss eller överfallen, mördad. Hur jag stod där vid fönstret och väntade på att du skulle komma hem, hur jag kunde ringa ditt jobb och bara gråta, gråta, gråta. Jag har slutat gråta. Jag står inte vid fönstret, jag har slutat gråta. Det var det enda sättet att komma bort från dig. För allting kommer ifrån dig. Alla mina mörkaste tankar kommer från dig, från min uppväxt. Det står jag fast vid, ja, det står jag fast vid.

Ur **LA STRADA DEL AMORE** av Staffan Göthe

Han var ingenjör. Televerket. Det var så hemskt för han var så glad att jag fanns, han älskade mig verkligen och jag bara spelade – jag visste inte var jag skulle ta vägen – så jag spelade på. Och han var snäll mot mig och omtänksam och skyndade sig hem fast jag bara önskade att han skulle vara försenad – och jag skulle gå där och fungera som hemmafru och allt han hade var så fult och trist: fula mattor, ful manchestersoffa, fula tavlor, fula lampor, fula gardiner, fult porslin, fula påslakan och fem årgångar av "Teknikens Värld" var allt som stod i bokhyllan och en uggle av ljusblå keramik. Och jag hade såna skuldkänslor, och jag blev så elak – fruktansvärd, var jag – ju snällare han var, desto jävligare var jag – men han bara klappade mig och sa: "Lilla, lilla!" och såg förälskat på mig. Det var hemskt. Och en dag – gick jag bara därifrån. Tog det lilla jag behövde och gick. Utan dramatik, en helt vanlig dag. Mitt i hans liv. Det hade blivit mörkt, det var i november. Vi hade ätit köttsoppa och pannkakor och jag hade diskat. Och så skulle han skjutsa småflickorna till Simhallen, i sin gamla fula Saab – och han var lika glad som alltid – och så kysste han mig – och visste inte att det var allra sista gången – och så såg jag bilen köra bort och la bara nycklarna på diskbänken – och gick. Lämnade inte ens en lapp. Hörde aldrig någonsin av mig. Hur kan man göra så? Gud.

Ur **MITT HJÄRTA RUSAR** av Martina Montelius

Jag har en hemlig låda i min bokhylla. Om någon ser vad som finns i den kan jag tyvärr inte vara med längre. I någonting överhuvudtaget. Om folk visste att jag har hemliga saker vet jag vad dom skulle tro att det var. Porrfilmer. Eller sexiga underkläder. Kärleksbrev. Sådana saker. Men det är något annat. (Hon öppnar lådan. Tar fram tre Barbiedockor). Jag vill vara liten. Jag vet att man inte kan leka med leksaker när man är sjutton. Men jag vill det. Jag vill sova med en nalle. Jag vill titta på Muminrollet. Jag orkar inte det här. Jag orkar inte att gubbar glor på mig i tunnelbanan. Gabriella är avundsjuk på mig. Det är inte jag.

Ur **RÄDDAD** av Alfhild Agrell

Nej, jag skriver inte under! Ja, jag vägrar. Så kom min stund till sist! Jag trodde att den aldrig skulle komma. Jaså, Oscar, du trodde att fjollan utan vidare skulle rädda dig från följderna av ditt lättsinniga liv! Å, att få andas ut efter ett femårigt förtryck, som sammanpressat min själ och kvävt allt som var gott i mig. Vissa tål inte att bli olyckliga och jag hör till dem. Ja, är det inte förvånansvärt? När tårarna torkade av förakt över det patetiska skådespel som uppfördes här kväll efter kväll, när löften gavs för att brytas så snart tillfälle gavs – då kände du dig belåten. Din hustru utvecklade sig så bra du någonsin kunde önska, till något som du kallade "en hustru i sin prydnad". Att hennes hjärta under tiden förblödde, droppe efter droppe, det såg du aldrig. Förnedrad blev jag den dag du tryckte en annan kvinna i dina armar. Din hustru hade inte varit någonting annat för dig än en livstidsengagerad hushållerska och ditt hem bara en viloplats där du hämtat nya krafter till nya nöjen, ditt barn... Att du gjort mig olycklig, Oscar, det skulle jag kunna förlåta dig; men att du gjort mig elak, det förlåter jag dig aldrig.

Ur **COSI** av Louis Nowra

Vet du vad problemet är med pyromani? Jo, det är enda brottet där du måste befinna dig på plats för att det ska bli det perfekta brottet och ge full tillfredsställelse. Det betyder förstås att risken att åka fast är större, speciellt om du står längst fram vid elden med fejset i extas.

Så snuten får tag i mig och jag blir skickad till en psykiater. Han mena på att jag har ett ouppklarat problem med min mamma. Han sa att jag borde reda ut det, sätta mig upp mot henne. Få henne att sluta behandla mig som ett barn.

Så jag tänkte igenom det hela och insåg att jag måste se det som en boxningsmatch, få in första slaget, så att säga, för att få övertag i vårt förhållande.

Hon hade fem katter. En kväll ringa jag in dom, satte in dom i en bur, dränkte in dom med bensin och tulta på. Sen öppna jag buren och släppte ut dom. Herrejesus vilken cirkus! Dom sprang runt i trågarn som ylande facklor, försök få en brinnande katt att uppföra sig! Jag gömde mig i buskarna när morsan kom ut för att se vad som stod på. Hon balla fullkomligt ur.

Jag hade tänkt ut att jag skulle vänta ett par timmar tills katterna var döda och morsan tyckte lite synd om sig själv och då skulle jag knacka på dörren och säga: "Hej Mamma, jag har kommit för att prata om våra ouppklarade konflikter", men icke sa Nicke, en av katterna rusa in i huset. På ett par minuter stod hela jävla huset i lågor och inom en halvtimme fanns det ingen jävla dörr att knacka på.

Om det inte varit för kattskrället hade jag inte befunnit mig här.

Ur **MEDEALAND** av Sara Stridsberg

Jag vill att Jason kommer tillbaka. Jag kräver att han kommer tillbaka. Jag kräver att lagarna ändras. En man lämnar sina barns mor för en annan och sedan är hon utan hus och pengar och hemland. Det spelar ingen roll om hon har följt honom genom hela världen. Att hon har gett upp allt. Jag kräver att domstolarna bryter mot lagarna för min skull. Jag kräver rättvisa även för kvinnor. Jag kräver att allt det här är en ond dröm, att Jason kommer tillbaka till mig och tar hand om mig och håller om mitt huvud när jag tror att det ska sprängas.

Jag vill ha mitt liv tillbaka.

Och om jag inte kan få det så vill jag ha hans liv. Hjärta för hjärta. Öga för öga. Kön för kön. Jag kräver att han inte heller går osårad ur denna strid. Jag vill att han ska blöda som jag har gjort. Och jag vill att mitt hjärta äntligen tystnar eftersom det inte längre lyder mig och har aldrig gjort det och antagligen aldrig kommer att göra det. Lever sitt eget liv. Följer vilken däre som helst till världens ände och föder hans dumma avkomma. Jag kräver ett annat öde. Jag kräver att molnen skingras ovanför mitt olyckliga huvud. Måtte jag få allt. Det. Är. Vad. Jag. Vill.

Ur **NADJA DOLORES** av Malin Lagerlöf

Hon var så glad när vi flyttade hit. Hon skulle få hund och katt och eget rum och nu ligger hon där hemma och tror att allt är hennes fel.

Gunnar har pratat med pojkarna. Men jag vill att de ska stå där inför alla och berätta vad de gjorde! Jag vill att de offentligen ska be om ursäkt för att de har förpestat hennes liv! Är det för mycket begärt? Eller är du rädd för honom? För Gunnar?

Annars kan jag inte begripa varför du inte säger – ”hörrudu, du sköter inte ditt jobb som rektor riktigt bra här och jag råkar veta att det beror på att du ifråga om den här snorungen, förlåt lille trevlige gossen, Dennis Palmborg, inte är helt objektiv eftersom du har en sexuell relation med hans mor, men rätt ska vara rätt och övergrepp är övergrepp även om flickan ifråga redan är mobbad och psykiskt misshandlad av de här förkrympta små vättarna för att hon inte är född och inavlad här sen fem generationer!”

Ah, du kommer inte att ta i det här med en tång! Nej då, men det säger jag dig att innan de har bett min dotter om ursäkt så sätter hon inte sin fot i den här jävla skolan! Jag håller henne hemma. Ja, det kommer jag! Och händer det ingenting så ska jag ta mig fan personligen polisanmäla lille Palmborg för sexuell ofredande för han är femton år och straffmyndig!

Hon ligger där uppe och vill inte komma ner. Hon hatar mig och säger att hon hellre blir sexmobbad varenda dag i tio år än har en morsa som mig.

Jag borde lära mig och hålla käft, det är vad jag skulle göra.

Ur **LÖPAREN** av Mattias Andersson

Och en dag, om många år från nu, så skall jag återvända hit. Jag skall återvända hit som en vinnare. Jag skall återvända hit som en segrare. Jag skall färdas in i en stor djävla limousin. Dom skall fanimej få rulla ut en röd matta för mig. Dom skall knäböja för mig som inför en gud. Jag skall ha femtontusen brudar som klänger på mig. Jag skall ha 17 miljoner på banken. Jag skall återvända hit som en vinnare. Jag skall återvända hit som en segrare. Och då... Då... Då... Då skall dom djävlarerna... Då... Då skall dom djävla svinen fanimej... Då... Då skall dom fanimej... Dom skall fanimej få slicka mina fötter... Dom skall få slicka mina fötter... Jag säger att dom fanimej SKALL FÅ SLICKA MINA GUDOMLIGA FÖTTER! FÖR DOM SKALL FANIMEJ FÅ SE VEM SOM ÄR VINNAREN! OCH DOM SKALL FANIMEJ FÅ SLICKA MINA GUDOMLIGA FÖ...

Ur **SKÅDESPELERSKAN** av Anne Charlotte Leffler

”Men tänk, då jag är begravnen, om jag skulle vakna innan Romeo har kommit att befria mig, vilken hemsk tanke? Skulle jag då inte kvävas i detta valv!” Nej, det måste sägas häftigare!

”Skulle jag då inte kvävas i detta valv, i dess ruttna svalg och dö därinne förrän min älskling kommer”. Nej, nej, inte så! — Ester Larson, det duger inte. Detta var inte Shakespeares Julia!

”Och lever jag, o, kan det inte hända, att ställets fador...” Nej, nej, det går inte! Jag är den odugligaste, dummaste, mest misslyckade aktris, som någonsin har funnits. — O, om jag en gång kunde spela denna roll! En svårare, men tillika skönare uppgift kan aldrig en konstnär föresätta sig. — En konstnär! Är jag då en konstnär?

”Kan det ej hända, om jag vaknar då, att jag blir galen utav dessa fador och leker vilt med mina faders skallar!” Jag är en konstnärinna! Jag har snillets gudagnista. Oavsett mina brister, ska jag en dag visa alla som tvivlar på mig, att Ester Larson är en av dessa lyckliga, som med sitt snille kan hänföra en värld. — ”Jag kommer, Romeo, jag dricker din skål!”

Monologerna har i år valts ut av Majken Pollack, Patrik Bergner, Lena Carlsson och Cisse Jacobsson, teaterlärare på Estetiska programmet, Kulturama Gymnasium.